

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/194/2019
Identifikačné číslo spisu: 4316210785
Dátum vydania rozhodnutia: 28.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4316210785.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ O. I., bývajúceho v P., Z. X a 2/ M. I., bývajúceho v P., Z. 7, oboch zastúpených Mgr. Petrom Miklóssym, advokátom so sídlom vo Vrábloch, Hlavná 1221, proti osobe povinnej platiť výživné O. I., bývajúcemu v P., V. XXX, zastúpenému JUDr. Petrom Šebom, advokátom so sídlom v Leviciach, Mlynská 2238, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 6C/226/2016, o dovolaní osoby povinnej platiť výživné proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. septembra 2018 sp. zn. 25Co/401/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 12. júna 2017 č. k. 6C/226/2016-444 v spojení s doplnujúcim rozsudkom z 12. júna 2017 č. k. 6C/226/2016-452 zmenil uznesenie prvostupňového súdu č. k. 9C/234/2014-107 z 12. decembra 2014 v časti výživného tak, že osobe povinnej platiť výživné (ďalej len „odporca“) zvýšil vyživovaciu povinnosť na navrhovateľa 1/ zo sumy 80 € na sumu 110 € mesačne od 1. septembra 2016, zaostalé výživné za obdobie od 1. septembra 2016 do 12. júna 2017 vo výške 282 € zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľovi 1/ do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Ďalej zmenil rozsudok prvostupňového súdu č. k. 2P/5/2014-162 z 18. marca 2015 v časti výživného tak, že odporcovi zvýšil vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľovi 2/ zo sumy 80 € mesačne na sumu 110 € mesačne, od 1. septembra 2016. Zaostalé výživné za obdobie od 1. septembra 2016 do 12. júna 2017 vo výške 282 € zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľovi 2/ do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Doplnujúcim rozsudkom súd prvej inštancie návrh navrhovateľov 1/ a 2/ (ďalej aj „navrhovatelia“) vo zvyšnej časti zamietol.

1.1. Naposledy súd rozhodoval o výživnom navrhovateľov v roku 2014. Uznesením z 12. decembra 2014 pod č. k. 9C/234/2014-107 súd schválil zmier, na základe ktorého sa odporca zaviazal prispievať na výživu navrhovateľa 1/ sumou 80 € mesačne. Ďalším rozhodnutím z 18. marca 2015 č. k.

2P/5/2014-162 súd schválil rodičovskú dohodu, na základe ktorej sa odporca zaviazal prispievať na výživu navrhovateľa 2/ výživným v sume 80 € mesačne. Navrhovateľ 2/ bol v tom čase študentom 8. ročníka gymnázia. Odporca od 1. mája 2013 vykonával živnosť, zároveň bol konateľom spoločnosti OBELIX s.r.o.. Manželka odporcu bola spoločníčkou a konateľkou spoločnosti OBELIX s.r.o., zároveň bola na materskej dovolenke, s odporcom majú dve maloleté deti. Za rok 2015 dosiahol odporca príjmy z podnikania vo výške 3 153,42 € a výdavky vo výške 1 981,89 €. Dňa 31. júla 2016 odporca ukončil živnosť. Od 11. júla 2016 pracoval u C. E. v E. s dohodnutou výškou mzdy 486 € v hrubom, od 1. novembra 2016 vo výške 515 €, jeho priemerný čistý príjem bol vo výške 402,39 €.

1.2. Navrhovateľ 1/ je študentom SPU v Nitre, býva na private, za ktorý platí mesačne sumu 130 €, býva v spoločnej domácnosti s matkou, ktorá je zamestnaná a jej príjem je do 600 € mesačne. Bývajú v rodinnom dome spolu so starými rodičmi a maminým bratom, ktorý je invalidným dôchodcom. Navrhovateľ 2/ od 16. júna 2016 žije a študuje v Anglicku. Na štúdium si zobral pôžičku vo výške 8 830 libier, býva v byte, za ktorý platí 340 libier mesačne, pracuje cez víkendy brigádnicky. Odporca ukončil živnosť v roku 2016, vykonával stolárske práce, nemal dieľňu, preto jeho príjmy boli iba okolo 200 až 250 eur mesačne. S terajšou manželkou mal od roku 2014 zrušené BSM, nehnuteľnosti, ktoré nadobudli väčšinou financovali svokrovcí, v rámci vyporiadania BSM nadobudla nehnuteľnosti manželka, ktorá následne prevzala aj úvery, ktoré si zobrali na tieto nehnuteľnosti. Býva u svojho švagra.

1.3. Po právnej stránke prvostupňový súd argumentoval ustanoveniami § 62 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1, ods. 3 zákona číslo 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“).

1.4. Súd prvej inštancie konštatoval, že u navrhovateľov došlo ku kvalifikovanej zmene pomerov, odôvodňujúcej zvýšenie výživného zo strany ich otca, nakoľko obaja sú už študentmi vysokej školy formou denného štúdia, navrhovateľ 2/ v zahraničí. So štúdiom a ubytovaním v mieste štúdia, nepochybne vzrástli výdavky navrhovateľov, ktoré si čiastočne môžu kompenzovať príjmami z brigádnickej činnosti, ktoré sú však vzhľadom na dennú formu štúdia značne obmedzené a príležitostné. Na výdavkoch na bývanie u matky navrhovateľov, sa podieľajú ďalšie tri plnoleté osoby, ktoré s navrhovateľmi a ich matkou bývajú. Pre navrhovateľov nie sú tieto výdavky vysoké, najmä u navrhovateľa 2/, ktorý sa prakticky celý rok zdržiava v zahraničí, preto ich súd prvej inštancie nezohľadnil. K zmene pomerov však došlo aj na strane odporcu, ktorý v čase predchádzajúcich konaní o výživnom bol živnostníkom tvrdiac, že jeho príjem bol len okolo 200 € mesačne. Kvôli nízkemu príjmu a zdravotným ťažkostiam s chrbticou, keď podľa lekárskeho správ sa mu neodporúča dvíhať ťažké bremená, ukončil živnosť v stolárstve a od 1. augusta 2016 je zamestnaný s čistým príjmom vo výške 402 €. Ak v čase živnosti, keď mal príjem o polovicu nižší, odporca dokázal platiť výživné na navrhovateľov po 80 € mesačne a zároveň má vyživovaciu povinnosť k dvom ďalším maloletým deťom, ku ktorým uzavrel s manželkou 8. novembra 2016 rodičovskú dohodu a zaviazal sa na ne platiť mesačne po 70 € na každé, je možné sa domnievať, že odporca finančné prostriedky má. Navyše tri byty, ktoré mal odporca vo vlastníctve s manželkou a ktoré pri vyporiadaní ich zrušeného BSM prenechal manželke v celosti, sú značným majetkom, napriek tomu, že mali na ich kúpu úvery, ktoré sa manželka zaviazala uhrádzať sama. Predmetné byty manželka odporcu prenajíma, i keď nie vždy dlhodobo, a teda nájomné môže slúžiť na splátky úverov. Tým, že odporca uzavrel dohodu o vyporiadaní BSM, v ktorej sa majetku vzdal bez akejkoľvek náhrady, súd prvej inštancie konštatoval, že sa vzdal majetku bez náležitého dôvodu. Navyše dohoda o vyporiadaní BSM je záväzná len pre jej účastníkov a nemá právne účinky voči tretím osobám. Veriteľ tak môže naďalej požadovať splnenie záväzku od ktoréhokoľvek dlžníka. Vzhľadom na uvedené skutočnosti má súd za to, že zvýšenie výživného na navrhovateľov je dôvodné, nakoľko majú jednoznačne vyššie výdavky ako maloleté deti odporcu navštevujúce materskú školu, ktoré majú výživné takmer rovnaké. Napriek tomu, že odporca sa vzdal majetku, nie je v súčasnosti objektívne v jeho možnostiach platiť výživné požadované v návrhu a berúc do úvahy ďalšie dve vyživovacie povinnosti k mal. deťom súd považuje výživné vo výške 110 eur za primerané odôvodneným potrebám navrhovateľov a možnostiam a schopnostiam odporcu bez ohrozenia jeho základných životných potrieb. Súd výživné zvýšil od 1. septembra 2016, teda od nástupu navrhovateľov na vysokú školu, pričom zaostaté výživné vzniklo od 01.09.2016 do vyhlásenia rozsudku vo výške 282 eur na každého navrhovateľa, uzavrel prvostupňový súd.

1.5. Doplňujúcim rozsudkom súd prvej inštancie žalobu vo zvyšnej časti zamietol.

2. Na odvolanie navrhovateľov a odporcu Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 5. septembra 2018 sp. zn. 25Co/401/2017 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplniacim rozsudkom tak, že zvýšil vyživovaciu povinnosť odporcu na navrhovateľov zo sumy 80 € na sumu po 150 €, u oboch. Zároveň určil povinnosť odporcovi zaplatiť zaostalé výživné vo výške po 1.680 € u oboch navrhovateľov do 60 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti návrh navrhovateľov zamietol. Odvolací súd tak rozhodol po zopakovanom a doplnenom dokazovaní na nariadenom odvolacom pojednávaní.

2.1. Odvolací súd po preskúmaní spisového materiálu, napadnutého rozhodnutia, ako aj po doplnení a zopakovaní dokazovania na odvolacom pojednávaní, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov v prvom a v druhom rade je dôvodné a odvolanie odporcu nie je dôvodné. V čase vydania pôvodných rozhodnutí o výživnom boli obaja navrhovatelia študentmi strednej školy. Navrhovateľ 1/ od roku 2015 je študentom vysokej školy, na ktorej študuje aj v súčasnej dobe, t.j. v dobe rozhodovania odvolacieho súdu. Navrhovateľ 2/ je od roku 2016 študentom vysokej školy v Anglicku, v ktorom štúdiu pokračuje aj v súčasnej dobe. Už vzhľadom na skutočnosť, že obaja navrhovatelia od poslednej úpravy výživného začali študovať na vysokej škole (navrhovateľ v prvom rade SPU Nitra a navrhovateľ v druhom rade University College Birmingham), je dôvod na konštatovanie, že u oboch došlo ku kvalifikovanej zmene pomerov, ktorá má za následok opodstatnenosť zvýšenia výživného v dôsledku vyšších študijných nákladov a nárokov spojených so štúdiom.

2.2. K zmene pomerov rovnako došlo na strane odporcu. V čase poslednej úpravy bol odporca živnostníkom, vykonával remeselnú činnosť, stolárstvo. Neskôr, dňa 31. júla 2016 živnosť ukončil dôvodiac nízkymi príjmami a zhoršeným zdravotným stavom. Dňa 11. júla 2016 podpísal pracovnú zmluvu na dobu neurčitú a dosahoval príjem 402 €. Tento pracovný pomer bol skončený výpoveďou zamestnávateľa z organizačných dôvodov, ku dňu 31. októbra 2017. V tomto pracovnom zaradení vykonával činnosť šoféra motorového vozidla. Na odvolacom pojednávaní predložil potvrdenie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, z ktorého vyplýva, že od 1. novembra 2017 je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie a evidencia trvá. Zároveň odporca predložil dohodu o pracovnej činnosti, z ktorej vyplýva, že odpracuje najviac 10 hodín týždenne a jeho odmena je 200 € v hrubom. Na odvolacom pojednávaní potvrdil, že by s týmto zamestnávateľom mal uzavrieť pracovnú zmluvu s dohodnutou mzdou 550 € v čistom.

2.3. Odporca v priebehu celého konania tak na súde prvej inštancie, ako aj na odvolacom pojednávaní tvrdil, že výkon remeselnej živnostenskej činnosti musel zanechať z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu. Odporca predložil v konaní lekárske správy z roku 2015, 2017 v ktorých je konštatovaný neurologický nález s odporúčaním nevykonávania fyzicky ťažkej práce s o záťažou os. aparátu a dvíhaním ťažkých bremien. Z uvedených lekárske správ a ani z tvrdení žalovaného nie je zrejmý priebeh týchto zdravotných ťažkostí a ochorení, odporca nepredložil jeden dôkaz, že by v dôsledku tohto ochorenia bol práceneschopný, že nemohol vykonávať dovtedajšiu remeselnú činnosť - stolárstvo, pričom sám uviedol, že vykonával iba montážne práce, nie výslovne stolársku činnosť. Nepreukázal, že počas trvania pracovného pomeru, v ktorom vykonával činnosť šoféra (povolanie náročné na bolesti chrbtice), by bol v dôsledku ochorenia práceneschopný, že by ani túto činnosť nemohol vykonávať. Napokon aj v súčasnej dobe vykonáva činnosť šoféra a je schopný túto činnosť vykonávať aj naďalej, keďže sám uviedol, že má uzavrieť riadnu pracovnú zmluvu. Z uvedeného dôvodu odvolací súd preto nemal žiadny dôvod na konštatovanie, že nie je v možnostiach a schopnostiach odporcu zabezpečiť si dostatočný príjem na úhradu zvýšeného výživného na navrhovateľov v prvom a v druhom rade.

2.4. Odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie konštatoval, že je evidentné a nespochybniteľné, že odporca sa bez ďalšej náhrady vzdal svojho majetku, keď na základe dohody o vyporiadaní BSM so súčasnou manželkou, prenechal do výlučného vlastníctva manželky nehnuteľnosti, a to tri byty, ktoré nadobudli počas trvania manželstva. Odporca sa tak neadekvátne a bez dôležitého dôvodu bezodplatne vzdal svojho podielu na celom spoločnom nehnuteľnom majetku v prospech svojej manželky. Dodatočne bol spísaný dodatok, podľa ktorého spoločné úvery, vzťahujúce sa k týmto nehnuteľnostiam, prevzala manželka. Takáto dohoda je však bezpredmetná a bez právneho významu, keďže vo vzťahu k veriteľom je odporca stále v postavení dlžníka z úverových zmlúv. Navyše následne previedol na svoju manželku a sestru aj nehnuteľnosti, ktoré boli v jeho výlučnom vlastníctve. Z uvedeného konania odporcu preto nie je možné prijať iný záver, ako konštatovanie, že odporca sa bez vážneho dôvodu vzdal bezodplatne svojho majetku za účelom preukázania, že nie je vlastníkom žiadneho nehnuteľného majetku. Odporca v

konaní namietal, že tak urobil z dôvodu, že im v čase finančných ťažkostí pomohli rodičia manželky, avšak túto pomoc z ich strany žiadnym spôsobom nepreukázal. Taktiež nie je pravdou tvrdenie odporcu, že predmetné nehnuteľnosti sú zaťažené úvermi a hodnota týchto nehnuteľností nepresahuje hodnotu úveru. Navrhovatelia predložili súdu dôkazy k hodnotám týchto nehnuteľností, k výške obvyklého nájomného, za ktoré ich je možné prenajať. Prihliadnuc aj na tieto dôkazy, odvolací súd preto skonštatoval, že záver súdu prvej inštancie o tom, že odporca sa bezdôvodne vzdal svojho majetku, bez akejkoľvek náhrady, je správny a dôvodný.

2.5. Odvolací súd v konečnom dôsledku sa zaoberal aj zmenou pomerov na strane matky navrhovateľov, ako povinnej osoby, ktorá má povinnosť voči navrhovateľom v prispievaní na ich výživu. Vzhľadom na plnoletosť navrhovateľov, nie je možné konštatovať, že matka časť svojej vyživovacej povinnosti vyvažuje svojou osobnou starostlivosťou. Matka navrhovateľov je v pracovnom pomere, je zamestnaná v spoločnosti De Miclén a.s. Levice. Z predloženého mzdového listu za rok 2018 vyplýva, že v tomto roku nemala príjem z pracovnej činnosti, bola práceneschopná. Z potvrdenia sociálnej poisťovne Levice vyplýva, že matka navrhovateľov od mája 2017 poberala nemocenské dávky až do júna 2018, pričom podľa vyjadrenia navrhovateľa, je stále práceneschopná a jej zdravotný stav bude posudzovať posudkový lekár. Doteraz jej invalidný dôchodok priznaný nebol. Z uvedenej skutočnosti je preto nevyhnutné konštatovať, že aj na strane matky navrhovateľov, ako povinnej osoby z výživného, došlo k zmene pomerov oproti predchádzajúcej úprave. Na túto zmenu pomerov na strane matky je nevyhnutné prihliadnuť, nakoľko v dôsledku zhoršeného zdravotného stavu a v dôsledku jej práceneschopnosti nie je v jej možnostiach a schopnostiach prispievať na starostlivosť a výživu navrhovateľov v prvom a v druhom rade tak, ako to bolo v čase poslednej úpravy.

2.6. Pri určení výšky zvýšenia výživného odvolací súd prihliadal nielen na oprávnené a opodstatnené náklady, uspokojovanie základných životných potrieb, ako aj na náklady súvisiace so štúdiom navrhovateľov, ale aj na možnosti a schopnosti povinnej osoby, v danom prípade odporcu. Okrem bezdôvodného a bezodplatného vzdania sa nehnuteľného majetku odporcom, v jeho prípade odvolací súd prihliadol aj na jeho ďalšie dve vyživovacie povinnosti voči dvom maloletým deťom, ktorým na základe dohody uzavretej s ich matkou, prispieva na ich výživu sumou 70 € mesačne. V tejto súvislosti odvolací súd iba poukazuje na vek maloletých detí (6 resp. 8 rokov). Z tohto pohľadu je suma 80 €, ktorými odporca prispieva na výživu navrhovateľov, ktorí obaja sú študentmi vysokej školy, v porovnaní so sumou 70 €, ktoré platí odporca na základe dohody s ich matkou na maloleté deti, neprimerane nízka.

2.7. Odvolací súd berúc v úvahu povahu danej právnej veci, dospel k záveru, že v súlade so zásadou spravodlivosti bude len také rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, ako aj o nároku na náhradu trov odvolacieho konania, v zmysle ktorého odvolací súd náhradu trov konania povinnej osobe neprizná.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal odporca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom prípade záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľ v tejto súvislosti formuloval tieto otázky takto: (i) „Kedy je možné súdom vysloviť, že sa osoba povinná platiť výživné zbavila majetku bez náležitého dôvodu a primeranej náhrady?“ (ii) „Čo je možné považovať za zbavenie sa výhodnejšieho zdroja príjmu osoby povinnej platiť výživné?“

3.1. V ďalšom na podporu formulovaných otázok predostrel svoje videnie skutkového stavu, na základe ktorého sa malo rozhodnúť o návrhu navrhovateľov. V rámci tohto akcentoval jeho zárobné pomery a jeho zdravotný stav. Vysvetľoval - z jeho uhla pohľadu - na základe akých skutočností prešli za trvania BSM viaceré spoločné nehnuteľnosti na jeho terajšiu manželku a následne formuloval riešenie prvej nastolenej otázky [bod 3(i)] tak, že „uzatvorenie dohody o vyporiadaní BSM, ktorou osoba povinná platiť výživné vyslovuje súhlas s bezodplatným prevzatím majetku a záväzkov druhou stranou, ak sa hodnoty majetku a záväzkov navzájom kryjú, prípadne výška záväzkov prevyšuje hodnotu majetku, nemožno kvalifikovať ako zbavenie sa majetku bez primeranej náhrady“.

3.2. V podobnom duchu odporca reagoval aj na druhú položenú otázku [bod 3(ii)], zvýrazniac okolnosti, za ktorých bol nútený živnosť ukončiť. V tejto súvislosti zdôraznil, že v rámci ďalšej pracovnej činnosti dosahoval vyšší príjem, ako v rámci živnosti („402,39 € mesačne“). V čase odvolacieho konania bol ale vedený ako už nezamestnaný, čo odvolací súd nezobral do úvahy. Na druhú položenú otázku [bod 3(ii)] odporca formuloval jej riešenie takto: „Na ukončenie podnikania osoby povinnej platiť výživné, ktoré jej preukázateľne dlhšiu dobu nezabezpečovalo výhodnejší príjem, než je schopný dosiahnuť v rámci príjmu

zo závislej činnosti, nie je možné bez ďalšieho prihliadať, ako na zbavenie sa výhodnejšieho zamestnania, resp. zárobku. Podnikanie je špecifická činnosť, pri ktorej vopred nie je možné odhadnúť jej efektívnosť z hľadiska zabezpečenia príjmu, nakoľko je závislá od osobnostných predpokladov podnikateľa, požiadavky trhu v určitej oblasti, výškou konkurencie a pod. Od týchto predpokladov je závislá aj miera rizika spojená s podnikaním. Preto nie je možné bez vyhodnotenia ďalších okolností, ukončenie podnikania považovať za zbavenie sa výhodnejšieho zdroja príjmu".

3.3. Z týchto dôvodov odporca žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadal o odloženie vykonateľnosti napadnutého odvolacieho rozhodnutie, nakoľko neodkladný výkon rozhodnutia ohrozuje jeho existenciu.

4. Navrhovatelia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli najvyššiemu súdu, aby s poukazom na ustanovenie § 447 písm. f/ CSP dovolanie odmietol. V tejto súvislosti uviedli, že dovolateľmi formulované otázky nie sú právne, ale skutkové, ktorých zodpovedanie je výsledkom vyhodnotenia skutkového stavu veci. Dovolateľ totiž za nesprávne považuje vyhodnotenie dokazovania odvolacím súdom. Právnou otázkou a jej riešením nie je podľa ich názoru zodpovedanie toho, čo všetko, ktoré všetky prípady za akých všetkých konkrétnych skutkových okolností možno podriaďiť pod určitú právnu normu, ako to formuloval odporca.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku (§ 154 a nasl. CMP). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu pre dovolanie podané vo veci výživného plnoletých osôb, prípustnosť dovolania odporcu bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Zo samej (mimoriadnej, resp. výnimočnej) povahy dovolacieho konania vyplýva, že z hľadiska jeho celkovej koncepcie, podmienok prípustnosti dovolania a jeho náležitostí je namieste nie rozširujúci výklad ustanovení zákona, a le s k ô r zužujúci interpretačný prístup (porovnaj tiež 3Cdo/208/2014, 1Cdo/348/2013, 8Cdo/73/2017). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

8. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V danom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K

posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (v prejednávanej veci § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Dovolací súd už uviedol (3Cdo/154/2019), že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. So zreteľom na dovolaciu argumentáciu odporcu treba osobitne pre daný prípad zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť výlučne (iba tá) právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie.

14. Podľa § 78 ods. 1 zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh. Podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

15. Odporca v podanom dovolaní limitoval rozsah dovolacieho prieskumu pred najvyšším súdom (iba) na otázky súvisiace so vzdaním sa výhodnejšieho zamestnania, zárobku, či majetkového prospechu povinného (bod 3), ktoré otázky - ako správne uvádza aj strana navrhovateľov (bod 4) - nie je možné hodnotiť ako otázky právne, teda spôsobilé založiť vecný dovolací prieskum podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Ak totiž dovolateľ spochybňoval riešenie otázky týkajúcej sa správnosti vyhodnotenia schopností, možností a majetkových pomerov odporcu, táto otázka je otázkou skutkovou, a nie právnou. Navyše položené otázky dovolateľom predstavujú len časť kľúčových dôvodov, na základe ktorých odvolací súd zvýšil vyživovaciu povinnosť odporcu v danej veci, t.j. od (iba) položených otázok nezáviselo

rozhodnutie odvolacieho súdu.

15.1. Odvolací súd totiž pri zvýšení výživného najskôr zhodnotil komplexné zmeny pomerov na strane všetkých zainteresovaných na výživnom, a teda nielen na strane povinného (ktorá výhrada predstavuje jadro podaného dovolania, pozn.). Odvolací súd pritom vychádzal z odôvodnených (zmenených) potrieb navrhovateľov od poslednej úpravy výživného v roku 2014, keďže obaja navrhovatelia sa stali študentami vysokej školy; uvedenú zmenu považoval odvolací súd pri zvýšení výživného za rozhodujúcu (bod 12 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Ďalej zohľadnil možnosti a schopnosti povinnej osoby, i zmenou pomerov na strane odporcu, ako osoby, ktorá je povinná výživné platiť. Rovnako tu na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že aj na strane odporcu došlo k zmene pomerov, a to tak vo vzťahu k dosahovanému jeho zárobku, ako aj jeho majetkovým pomerom (bod 12 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). V neposlednom rade odvolací súd pri zvýšení výživného zohľadnil aj zmenu pomerov na strane matky navrhovateľov (bod 12.3. odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Následne odvolací súd pre účely samotnej výšky výživného zohľadnil okrem už uvedeného aj vyživovaciu povinnosť odporcu k dvom maloletým deťom (ktorá dohodnutá výška sama o sebe evokuje potrebu zvýšenia výživného u navrhovateľov, pozn.).

15.2. Najvyšší súd považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že určenie výšky výživného na plnoleté (či maloleté) dieťa je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5Cdo/87/2017). Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zo širších hľadísk je tiež to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. Iný výklad by viedol k rozporu s o záujmami dieťaťa, pre ktoré sa výživné priznáva (porovnaj 8Cdo/50/2017). V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky výživného zovšeobecnenie ani neprihádza do úvahy.

15.3. Obsah dovolania nasvedčuje tomu, že odporca - v podstate odkazujúc na odvolacím súdom zistený skutkový stav, s ktorým nesúhlasí - za významné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v okolnostiach posudzovanej veci považuje buď (i) definičný výpočet všetkých prípadov v ktorých sa povinný zbavil majetku bez náležitého dôvodu a primeranej náhrady [bod 3(i)] alebo odobrenie dovolacím súdom iného skutkového stavu, ako zistil odvolací súd (bod 3.1.), resp. (ii) definičný výpočet všetkých prípadov zbavenia sa výhodnejšieho zdroja príjmu povinného [bod 3(ii)] alebo odobrenie dovolacím súdom iného skutkového stavu, ako zistil odvolací súd (bod 3.2.).

15.4. K takto dovolateľom nastoleným dovolacím otázkam najvyšší súd musí uviesť, že odporcom požadované akademické „definície“ neurčitých právnych pojmov, súvisiace predovšetkým so skutkovým zistením v tom ktorom súdnom konaní, nemožno považovať za „právnu otázku“ významnú v okolnostiach posudzovanej veci. Cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Navyše odporcom nastolené otázky predstavujú iba segment relevantných právnych záverov odvolacieho súdu, na základe ktorých došlo k zvýšeniu výživného (bod 15 in fine). V neposlednom rade, pokiaľ odporca predostiera jeho videnie skutkového stavu, ani toto nepredstavuje nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

15.5. Pokiaľ odporca v podanom dovolaní namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom otázky zbavenia sa výhodnejšieho zdroja príjmu povinným, t.j. druhej otázky [bod 3(ii) a 3.2.] túto otázku odvolací súd ani explicitne neriešil (pozri bod 12.2. a nasl. odôvodnenia odvolacieho súdu). Po zistení zmeny pomerov (aj) na strane povinného odvolací súd poukázal na dosahovaný príjem odporcu od zrušenia jeho živnosti, s dočasnou jeho nezamestnanosťou, pričom na záver konštatoval, že s ostatným zamestnávateľom by mal odporca uzavrieť pracovnú zmluvu s dohodnutou mzdou 550 € v čistom. Okrem vyššie uvedeného možno preto konštatovať, že rozhodnutie odvolacieho súdu ani nezáviselo od vyriešenia tejto otázky. Najvyšší súd rovnako dáva do pozornosti strany dovolateľa viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa otázkou potenciality a fakticity príjmu povinného - majúcou

súvis s prípadným zbavením sa výhodnejšieho zdroja príjmu - už zaoberali, aj keď v iných skutkových súvislostiach (napr. 1Cdo/165/2017, 3Cdo/236/2018).

16. Najvyšší súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že odporca nedôvodne vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP z toho, čo nepredstavovalo riešenie právnych otázok, na ktorých by spočívalo právne posúdenie danej veci a zakladalo prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia. Odporcom podané dovolanie preto odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.